

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z wniosku J. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o prawo do wcześniejszej emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 sierpnia 2019 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 11 stycznia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 11 stycznia 2019 r. odrzucił niedopuszczalną osobistą skargę kasacyjną wnioskodawcy J. P. wniesioną od wyroku tego Sądu z dnia 18 października 2018 r. W sprawie tej Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 października 2018 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 10 maja 2018 r. w pkt I i II w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy od negatywnej decyzji emerytalnej organu rentowego. Odpis wyroku z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi wnioskodawcy w dniu 14 listopada 2018 r., a 10 stycznia 2019 r. wpłynęła sporządzona osobiście przez wnioskodawcę skarga kasacyjna.

W uzasadnieniu postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej Sąd drugiej instancji argumentował, że według dyspozycji art. 87¹ k.p.c., sporządzenie środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego osobiście przez stronę, która nie legitymuje się wymaganym w postępowaniu przed Sądem Najwyższym procesowym statusem prawnym, o którym mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c., była dotknięta brakiem nieusuwalnym, co wymagało jego odrzucenia jako niedopuszczalnego środka zaskarżenia, bez potrzeby wzywania do uzupełnienia tego konstrukcyjnego braku.

W zażaleniu złożonym „osobiście w porozumieniu z pełnomocnikiem”, które zostało podpisane przez pełnomocnika procesowego reprezentującego żalącego się, wniesiono o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w celu zaprezentowania przez J. P. „własnego stanowiska w zakresie nieprawidłowości wyroku”, twierdząc, że nawet brak podpisu na jego „apelacji” bez wzywania do korekty nie może skutkować odrzuceniem tego środka. W uzupełnieniu zażalenia pełnomocnik procesowy wnoszącego zażalenie wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia „lub też o uchylenie”, uzasadniając zażalenie faktem kwestionowania przez jego mocodawcę „braku możliwości składania osobiście środka zaskarżenia”. Twierdził, że instytucja tzw. przymusu adwokackiego narusza konstytucyjne prawo do sądu i w ten sposób pozbawia stronę możliwości kierowania środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego „bez konieczności posługiwania się pełnomocnikiem, zawodowym adwokatem lub radcą prawnym”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie już dlatego, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 października 2018 r. była wniesiona „osobiście” przez wnioskodawcę, bez zachowania obligatoryjnego przymusu adwokacko-radcowskiego, przeto została prawidłowo odrzucona przez Sąd drugiej instancji jako niedopuszczalna z innych przyczyn na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p. w związku z art. 87¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 w związku z art. 370 k.p.c. Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje obligatoryjna reprezentacja procesowa stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności przemysłowej także przez rzeczników patentowych. Dotyczy to

także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. Przepisu o obowiązkowym zastępstwie stron przez adwokatów lub radców prawnych nie stosuje się tylko w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, a ponadto wtedy gdy stroną, jej organem, przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (art. 87 § 2). Celem obowiązującego przymusu adwokacko-radcowskiego jest zapewnienie profesjonalizmu prawniczego środków zaskarżenia kierowanych do Sądu Najwyższego, które powinny odpowiadać nie tylko formalnym wymaganiom kodeksowo oczekiwany od tego środka zaskarżenia, ale także prezentować profesjonalny poziom merytoryczny wymagany od osoby uprawnionej do zapewnienia wysokiego poziomu pomocy prawnej, czego nie można oczekiwać od strony, która nie jest profesjonalistą w zakresie znajomości i umiejętności prawniczych. Taki cel nie jest realizowany, jeżeli adwokat lub radca prawny jedynie „popiera” środek zaskarżenia wniesiony osobiście przez stronę lub tylko sygnuje własnym podpisem środek zaskarżenia sporządzony przez stronę osobiście (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2019 r., II CZ 18/19, LEX nr 2653399), gdy nie podlega wątpliwości, że odrzuconą skargę kasacyjną podpisał wyłącznie wnioskodawca.

Jego pełnomocnik procesowy bezpodstawnie twierdzi, że instytucja tzw. „przymusu adwokackiego” narusza konstytucyjne prawo do sądu, które zrealizował w postępowaniu przed sądami pierwszej i drugiej instancji. Równocześnie przymus adwokacko-radcowski z art. 87¹ § 1 k.p.c. obowiązuje bezwzględnie, co oznacza, że strony w postępowaniu przed Sądem Najwyższym mogą być reprezentowane wyłącznie przez adwokata lub radcę prawnego, jeżeli strona nie legitymuje się wymagany statusem procesowym o którym mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c. Przymus adwokacko-radcowski obowiązuje w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, które obejmuje wszystkie postępowania toczące się przed tym Sądem, związane z wymaganymi czynnościami procesowymi. Dlatego skargę kasacyjną od wyroku

Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 października 2018 r. mógł sporządzić i wnieść wyłącznie reprezentujący stronę pełnomocnik procesowy, którego skarga kasacyjna wniesiona w imieniu i na rzecz wnioskodawcy z dnia 12 stycznia 2019 r. (data wpływu 16 stycznia 2019 r. - k. 170 a.s.) może oczekiwać na nadanie jej biegu przez Sąd drugiej instancji.

Zgodnie z art. 130 § 5 k.p.c. pisma procesowe sporządzone z naruszeniem art. 87¹ k.p.c. podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia braków, chyba że ustawa stanowi inaczej. Taki (inny) rygor przewidują przepisy normujące dopuszczalność środków odwoławczych i środków zaskarżenia objętych przymusem adwokacko-radcowskim (np. zażalenie do Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, skarga o wznowienie postępowania); w takich wypadkach środek zaskarżenia wymaga odrzucenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2017 r., I UZ 53/17, LEX nr 2439137).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. co do odrzucenia osobistej skargi kasacyjnej wniesionej bez zachowania obligatoryjnego przymusu adwokacko-radcowskiego przez J. P.